

Museovirasto

Tutkija Markku Torvinen

Asia: Raahen Pikku Jakenaron jätinkirkon vaurioittaminen

Viikon 23 alkupuolella Markku Torvinen soitti ja kertoi Pattijoen kunnan puutarhuri Teemu Raution ilmoittaneen, että kunnan virkistystarkoitukseen rakennettavan latu-uran tekeminen oli vaurioittanut joitakin kivirakenteita Jylhänharjun alueella. Torvinen pyysi allekirjoittanutta käymään alueella, koska tunsin aluetta ennestään. Tein tarkastusmatkan Pattijoelle pe 8.6.2001. Paikalla oli Pattijoen kunnan varikolla vastassa mainittu puutarhuri Rautio, jonka kanssa menin katsomaan vaurioitunutta kohdetta. Rautio ei ollut itse aikaisemmin käynyt paikalla ja ennakkotieto, josta olin ottanut materiaalia mukaan, osottautui vääräksi kohteeksi. Heti paikalle tultuamme, totesin, että vaurioitunut kohde onkin Raahen 36 Pikku Jakenaron jätinkirkko, joka minulle oli ennestään tuttu kohde. Silloin siitä käytettiin nimeä Jylhänharjun jätinkirkko. Sen etelävallin läpi oli kulkenut harjun lakea pitkin polku, jota nyt oli kahdessa vaiheessa parannettu latu-uraksi. Ensin jätinkirkon läpi oli kulkenut telakaivuri, joka polun varrelta oli kaivanut isoimmat kivet maasta pois ja työnnehtyneet etulevyllään kulku-uraa tasaiseksi. Tämä oli tietävästi tapahtunut tammikuulla. Myöhemmin uraa oli tasattu vielä maataloustraktorin vetämällä tasaimella. Jylhänharjun alueella olivat seurakunnan luottamus- ja virkamiehet kesän alussa olleet tekemässä tarkastusta sihteerinä kiinteistöpäällikkö Juntunen, kun paikkakunnalla yleisesti tunnetun jätinkirkon tuho oli todettu. Seurakunta oli pyytänyt Rautiota, joka oli latuhankkeen puuhämies, tarkastamaan paikan ja ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin. Raahen seurakuntayhtymä omistaa jätinkirkon alueen.

Suurin osa jätinkirkon vaurioista on siis syntynyt talvisaikaan telakaivurin puskulevyn toimesta tammikuussa 2001. Jätinkirkon etelävallia on tuhoutunut neljän metrin leveydeltä, sen jälkeen kaivuri on vahingoittanut sisäpuolelta itäistä pitkää vallia ja lähes poistanut koko pohjoisvallin levittäen kivet laskevaan rinteeseen jätinkirkon pohjoispuolelle. Täysin koskematon on oikeastaan länsipuolinen, kulkuaukollinen pitkä valli, sillä myös jätinkirkon sisäpuolen kunta ja pohja on paikoin vaurioitunut. Paikalla ei ole näkyvissä irtolöytöjä, mutta Aulis Forss tutki jätinkirkon sisäpuolen lähes kokonaan vuonna 1986. Silloin sisäpuolelta löytyi liuske-esineiden kappaleita ja kvartsiesineitä sekä niiden valmistuksessa syntyneitä iskoksia.

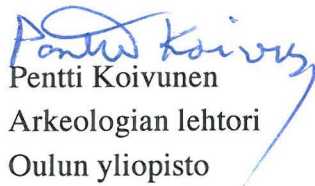
Nykyisessä kunnossaan jätinkirkko on varsin surkea näky ja se olisi saatava ennallistettua. Tämä saattaisi onnistua kohtuullisesti, sillä onneksi vallien rakenteellisia kiviä ei ole viety pitkälle alkuperäisestä paikastaan. Varmaa kuitenkin on, että latu-uran johtaminen jätinkirkon läpi ei mahdollista ennallistusta, koska se vaatii ainakin kahden metrin kulkuaukot. Tämän vuoksi latu-uralle olisi saatava uusi paikka. Maastollisista ja esteettisistä syistä näyttäisi mahdolliselta raivata muutama puu kaatamalla uusi ura

jätinkirkon länsipuolelle pitkin kangasta. Uusi reitti kiertäisi jätinkirkkoa 30-50 metrin etäisyydellä ja olisi jätinkirkkoa muutaman metrin alempana.

Kuljimme Raution kanssa koko Jylhänharjun osalta raivatun latu-uran ja noin puolen kilometrin päässä uraa pitkin se sivuutti muutaman metrin päästä yksittäisen, mutta selvärakenteisen röykkiön. Tämä röykkiö voisi olla Pattijoki [4] Jylhänharju 2, mutta se olisi erikseen tarkastettava.

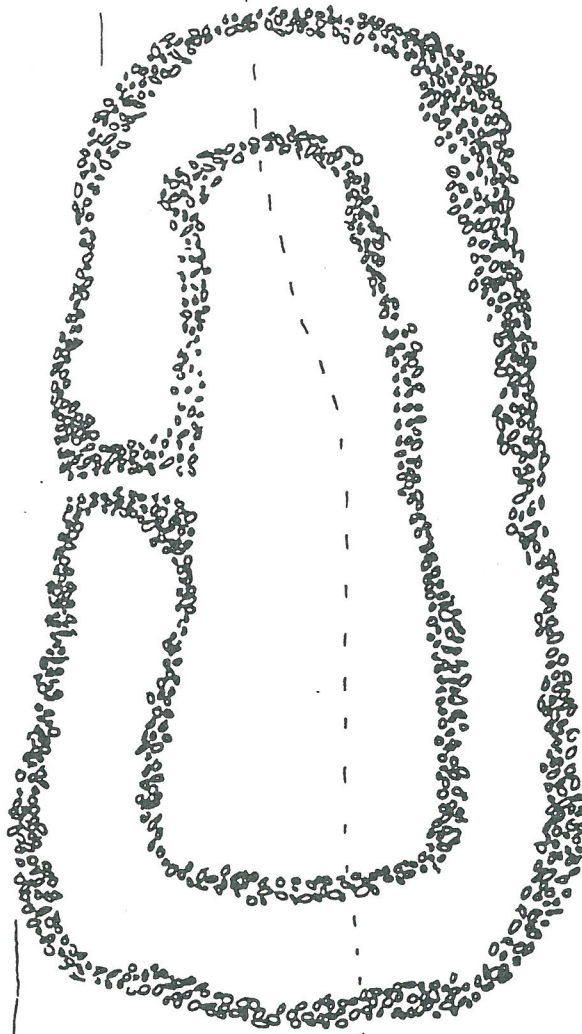
Olen ollut yhteydessä myös Aulis Forssiin, jolla on tietämystä tämän jätinkirkon entisestä hahmosta ja hän voi auttaa sen ennallistamisessa. Myös Raahen seurakunnan kiinteistöpäällikkö Juntuseen on oltu yhteydessä ja hän lupasi, ettei mitään toimenpiteitä alueella tehtäisi ennen tarkempia ohjeita.

Oulussa, kesäkuun 18. päivänä 2001

Pentti Koivunen
Arkeologian lehtori
Oulun yliopisto

RAAHE
PIKKUJAKENARO
JÄTINKIRKKO
POHJAPIIRROS 1:200

LIT.
5

OTE A. FORSSIN
LISENSIAATTITYÖSTÄ
1995 OULUN YLIOPISTO